

Perusteltu päätelmä
26.3.2025
LVV-U/21385/2026
Julkinen

Myrsky Energia Oy
Pieni Roobertinkatu 13 B 26
00130 Helsinki

Pilpankankaan tuulivoimahanke, Pyhäntä

Perusteltu päätelmä

Perusteltu päätelmä on yhteysviranomaisen hankkeen merkittävistä ympäristövaikutuksista tekemä perusteltu johtopäätös, joka on tehty arviointiselostuksen, siitä annettujen mielipiteiden ja lausuntojen, sekä yhteysviranomaisen oman tarkastelun pohjalta. Perusteltu päätelmä perustuu ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (252/2017, jäljempänä YVA-laki) 23 §:ään.

Ympäristövaikutusten arviointimenettelyn yhteysviranomaisena on toiminut 31.12.2025 asti Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus ja valtion aluehallinnon uudistuksen myötä 1.1.2026 alkaen Lupa- ja valvontavirasto.

1 Hanketiedot

1.1 Hankkeen perustiedot

Pilpankankaan tuulivoimahanke, Pyhäntä

Hankkeesta vastaava on Myrsky Energia Oy. Hankkeesta vastaavan konsulttina ympäristövaikutusten arviointimenettelyssä on toiminut FCG Rakennettu Ympäristö Oy.

1.2 Hankkeen ja sen vaihtoehtojen kuvaus

Hankkeesta vastaavana toimiva Myrsky Energia Oy suunnittelee Pilpankankaan tuulivoimapuistoa Pyhännän kuntaan Iso Lamujärven eteläpuolelle. Tuulivoimapuisto sijaitsee noin 16 kilometrin etäisyydellä Pyhännän keskustasta etelä-lounaaseen. Hankealue rajautuu Kiuruveden kunnanrajaan. Tuulivoimapuiston koko on noin 3 900 hehtaaria. Hankkeessa suunnitellaan rakennettavan 14–30 tuulivoimalaa ja niiden tarvitsema infra.

Tuulivoimalat

Vaihtoehto VE0: Uusia tuulivoimaloita ei toteuteta. Vastaava sähkömäärä tuotetaan muilla keinoilla.

Vaihtoehto VE1: Hankealueelle rakennetaan yhteensä enintään 30 uutta tuulivoimalaa Pyhännän kuntaan. Tuulivoimaloiden kokonaiskorkeus on enintään 300 metriä ja voimalan yksikköteho noin 6–10 MW.

Perusteltu päätelmä
26.3.2025
LVV-U/21385/2026
Julkinen

Vaihtoehto VE2: Hankealueelle rakennetaan yhteensä enintään 24 uutta tuulivoimalaa Pyhännän kuntaan. Tuulivoimaloiden kokonaiskorkeus on enintään 300 metriä ja voimalan yksikköteho noin 6–10 MW.

Vaihtoehto VE3: Hankealueelle rakennetaan yhteensä enintään 14 uutta tuulivoimalaa Pyhännän kuntaan. Tuulivoimaloiden kokonaiskorkeus on enintään 300 metriä ja voimalan yksikköteho 6–10 MW.

Sähkönsiirto

Vaihtoehto SVE0: Uusia tuulivoimaloita ei toteuteta, jolloin hankkeen voimajohtoille ei ole tarvetta.

Vaihtoehto SVE: Hankealueen omalta sähköasemalta (SVE1, SVE2 tai SVE3) rakennetaan 110 kV tai 400 kV voimajohto Viitamäen sähköasemalle. Sieltä eteenpäin rakennetaan Pilpankankaan ja Konnunsuon hankkeiden yhteinen 400 kV voimajohto Lapinsalon sähköasemalle (reitin pituus on noin 8 kilometriä). Lapinsalon sähköasemalta rakennetaan Pilpankankaan, Konnunsuon ja Lapinsalon yhteinen 400 kV voimajohto Kiviahon alueelle Murto-perä–Vuolijoki 400 kV voimajohtoon varteen rakennettavalle uudelle sähköasemalle (reitin pituus on noin 9,4 kilometriä).

Vaihtoehto SVE1: Keskimäinen linjaus, reitin pituus Viitamäen sähköasemalle on noin 4,6 kilometriä. Reitin pituus yhteensä Pilpankankaan sähköasemalta Kiviahon sähköasemalle on noin 22,1 kilometriä.

Vaihtoehto SVE2: Pohjoisin linjaus, reitin pituus Viitamäen sähköasemalle on noin 3,5 kilometriä. Reitin pituus yhteensä Pilpankankaan sähköasemalta Kiviahon sähköasemalle on noin 21,0 kilometriä.

Vaihtoehto SVE3: Eteläisin linjaus, reitin pituus Viitamäen sähköasemalle on noin 6,3 kilometriä. Reitin pituus yhteensä Pilpankankaan sähköasemalta Kiviahon sähköasemalle on noin 23,8 kilometriä.

2 Ympäristövaikutusten arviointimenettely

2.1 Arviointiselostuksen vireilletulo

Ympäristövaikutusten arviointimenettely (jäljempänä arviointimenettely) on tullut vireille, kun hankkeesta vastaava Myrsky Energia Oy on toimittanut ympäristövaikutusten arviointiohjelman (jäljempänä arviointiohjelma) yhteysviranomaiselle on 17.4.2023. Arviointiohjelma oli nähtävillä 31.5.–30.6.2023 ja yhteysviranomaisen antoi siitä lausuntonsa 31.8.2023.

Perusteltu päätelmä
26.3.2025
LVV-U/21385/2026
Julkinen

Hankkeesta vastaava on toimittanut 11.11.2025 yhteysviranomaiselle ympäristövaikutusten arviointiselostuksen (jäljempänä arviointiselostus) perustellun päätelmän antamista varten.

Hankkeeseen sovelletaan ympäristövaikutusten arviointimenettelyä YVA-lain liitteen 1 kohdan 7e perusteella.

Hankkeen vaikutuksista on laadittu myös luonnonsuojelulain 35 §:n mukainen arviointi Natura 2000 -verkoston alueelle Kärämäenjärvet (FI1002002 SPA/SAC). Lupa- ja valvontavirasto on antanut Natura-arvioinnista lausuntonsa 3.3.2026, jonka julkinen versio on tämän päätelmän liitteenä 1.

2.2 Arviointiselostuksesta tiedottaminen ja kuuleminen

Yhteysviranomaisen tiedotti arviointiselostuksesta ja sen nähtävillä pidosta sekä mielipiteiden ja lausuntojen esittämisen mahdollisuudesta julkisella kuulutuksella 26.11.2025 – 26.1.2026. Kuulutus ja arviointiselostus liitteineen julkaistiin ELY-keskuksen verkkosivuilla www.ely-keskus.fi/kuulutukset/pohjois-pohjanmaa (31.12.2025 saakka) ja Lupa- ja valvontaviraston verkkosivuilla www.lvv.fi > Ajankohtaista (1.1.2026 alkaen) sekä ympäristöhallinnon verkkosivuilla www.ymparisto.fi/pilpankankaantuulivoimaYVA.

Tieto kuulutuksesta lähetettiin Pyhännän, Kärämäen ja Vieremän kunnille sekä Kiuruveden ja Pyhäjärven kaupungeille julkaistavaksi kuntalain (410/2015) 108 §:n mukaisesti. Lisäksi arviointiselostuksesta ja sen nähtävillä pidosta sekä mahdollisuudesta mielipiteiden ja lausuntojen esittämiseen tiedotettiin 26.11.2025 lehdissä Kaleva, Miilu, Siikajokilaakso sekä Kiuruvesi. Ilmoitus julkaistiin 26.11.2025 myös Pyhännän kunnan kuntatiedotteessa.

Arviointiselostukseen on voinut tutustua kuulemisaikana:

- Ympäristöhallinnon verkkopalvelussa osoitteessa www.ymparisto.fi/pilpankankaantuulivoimayva
- Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen aulapalvelut (Veteraanikatu 1, 90130 Oulu)
- Pyhännän kunnantalo (Manuntie 2, 92930 Pyhäntä)
- Pyhännän kunnankirjasto (Manuntie 4, 92930 Pyhäntä)
- Kärämäen kunnantalo (Haapajärventie 1, 86710 Kärämäki)
- Kärämäen kirjasto (Haapajärventie 1, 86710 Kärämäki)
- Kiuruveden kaupungintalo (Harjukatu 2, 74700 Kiuruvesi)
- Kiuruveden kaupunginkirjasto (Lähteentie 10 A, 74700 Kiuruvesi)
- Pyhäjärven kaupungintalo (Ollintie 26, 86800 Pyhäsalmi)
- Pyhäjärven kirjasto (Laitisentie 6, 86800 Pyhäsalmi)
- Vieremän kunnanvirasto (Myllyjärventie 1, 74200 Vieremä)
- Vieremän kunnankirjasto (Lyhtytie 2, 74200 Vieremä)

Perusteltu päätelmä
26.3.2025
LVV-U/21385/2026
Julkinen

Arviointiselostuksesta järjestettiin yleisötilaisuus 15.1.2026 Pyhännän kunnantalolla. Tilaisuuteen oli mahdollista osallistua etäyhteydellä.

3 Arviointiselostuksesta annetut lausunnot ja mielipiteet

Yhteysviranomaisen pyysi lausunnot arviointiselostuksesta hankkeen vaikutusalueen kunnilta ja muilta viranomaisilta, joita asia todennäköisesti koskee. Arviointiselostuksesta toimitettiin yhteysviranomaiselle 13 lausuntoa ja 11 mielipidettä. Lausunnon antoivat seuraavat viranomaiset: Fingrid Oyj, Ilmatieteen laitos, Kiuruveden kaupunki (kaavoitus), Luonnonvarakeskus, Metsähallitus, Oulun museo- ja tiedekeskus, Pohjois-Pohjanmaan liitto, Pohjois-Pohjanmaan pelastuslaitos, Pohjois-Savon pelastuslaitos, Pohjois-Suomen elinvoimakeskus, Säteilyturvakeskus STUK, Suomen Erillisverkot Oy ja Vieremän kunta.

Mielipiteen antoivat seuraavat tahot: Digita Oy, Elisa Oyj, Kiuruveden Riistanhoitoyhdistys, Pyhännän Vesi ja Telia Finland Oyj. Pohjois-Savon luonnonsuojelupiiri, Suomen luonnonsuojeluliiton Pohjois-Pohjanmaan piiri, Lintuyhdistys Kuikka sekä Iisalmen luonnon ystävien yhdistys antoivat yhteisen mielipiteen. Lisäksi mielipiteen antoi 5 yksityishenkilöä, joista yksi mielipide omasta ja toisen henkilön puolesta.

Seuraavassa on esitetty yhteysviranomaisen näkemys kuulemispalautteen keskeisestä sisällöstä. Lausunnot löytyvät kokonaisuudessaan osoitteesta www.ymparisto.fi/pilpankankaantuulivoimaYVA. Verkkopalvelussa julkaistuista lausunnoista on poistettu henkilötiedoiksi katsotut sekä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 24 §:n mukaiset tiedot.

Yhteenveto lausunnoista

Suhde maakuntakaavaan ja seudulliseen ohjaukseen

Lausunnoissa on tuotu esiin, että maakuntakaavoissa hankealuetta ei ole osoitettu seudullisena tuulivoimaloiden alueena. Pilpankankaan alue on poistettu energia- ja ilmastovaihe-maakuntakaavasta mm. Natura-, maakotka- ja metsäpeuravaikutusten vuoksi. Arvioitavat vaihtoehdot ovat ristiriidassa voimaan määrätyn energia- ja ilmastovaihe-maakuntakaavan ja lainvoimaisten vaihe-maakuntakaavojen kanssa. Hankkeen tulee seudullisesti merkittävänä tuulivoima-alueena olla osoitettuna tv-alueena maakuntakaavassa.

Natura-alueet ja muut suojelualueet

Lausunnon mukaan YVA-selostuksesta puuttuu mm. muutamia valtion luonnonsuojelutarkeituiksiin varattuja METSO-ohjelmaan kuuluvia alueita. Lisäksi on huomautettu Naturariskien olleen keskeinen syy alueen poistamisesta maakuntakaavasta. Natura-alueeseen kohdistuvien vaikutusten on katsottu olevan suurimpia ja ratkaisevia hankkeen toteuttamiskelpoisuuden kannalta.

Perusteltu päätelmä
26.3.2025
LVV-U/21385/2026
Julkinen

Metsäpeura ja ekologinen verkosto

Lausunnossa on mainittu, että metsäpeura on ehdotettu lisättäväksi mm. Kärämäenjärvien Natura-alueen suojeluperustelajiksi. On tuotu esiin erot villin metsäpeuran ja puolikesyn poron herkkyydessä erilaista ihmistoimintaa kohtaan. Pidetään todennäköisenä, että hankkeen aiheuttaman häiriövaikutuksen myötä nykyisiä metsäpeurojen kesäalueita poistuu Suomenselän metsäpeurapopulaation käytöstä. Erityisen haitallista on voimaloiden rakentaminen Kärämäenjärven Natura-alueen läheisyyteen, noin 1,5 kilometrin etäisyyttä ei pidetä riittävänä. Lausunnon mukaan rakennustöitä tulisi välttää metsäpeurojen va-sonta-aikana. Katsotaan, etteivät Natura-alueet yksin pysty ylläpitämään elinkykyistä metsä-peurapopulaatiota, joten Natura-alueiden väliset ekologiset yhteydet ja Natura-alueiden ympä-ristöjen metsäpeuralle soveltuvat elinympäristöt ovat keskeisiä elinkykyisen metsäpeurakan-nan säilyttämisessä. Hankkeen todetaan sijoittuvan tärkeälle metsäpeuran vaellus- ja vasomis-vyöhykkeen reitille pirstoen ekologisia yhteyksiä. Lausunnon mukaan Suomenselän laajamit-tainen tuulivoimarakentaminen muodostaa riskin metsäpeurakannan pitkän aikavälin elin-voimaisuudelle. Lieventämis- ja kompensatiokeinoihin tulee panostaa ja laajempaa maankäytön yhteensovittamista tarvitaan.

Lausunnon mukaan hankealueen sijoittumista Pohjois-Pohjanmaan ekologisen verkoston alueelle ja erityisesti sen ydinalueelle ei ole mahdollisesti tunnistettu riittävästi. Hankkeen jatkosuunnittelussa vaikutusten arviointia ekologiseen verkostoon tulee lausunnon mu-kaan täydentää ja varmistua vaikutusarvioinnin ja mahdollisten lieventämistoimenpiteiden avulla Natura 2000-verkoston ja ekologisten yhteyksien säilyminen.

Maakotka ja muu linnusto

Lausunnon mukaan hankkeen jatkosuunnittelussa on varmistuttava, ettei hanke yksin tai yhdessä muiden hankkeiden kanssa muodosta suuria haitallisia vaikutuksia maakotkare-viireihin. Lisäksi huomautetaan noin 6–8 kilometrin etäisyydellä sijaitsevista maakunnalli-sesti tärkeistä lintualueista (Iso Lamujärven suot ja Iso Hangasneva), joihin kohdistuvat vai-kutukset tulee arvioida hankkeen jatkosuunnittelussa.

Metsäkanalintujen osalta tuodaan esiin, että riekkoihin kohdistuvia vaikutuksia tulisi pyrkiä lieventämään ja huomautetaan epävarmuudesta soittimilla havaittujen metsokukkojen määrästä ja mahdollisten haittavaikutusten suuruuden arvioinnissa.

Maisema- ja kulttuuriympäristö

Maisema- ja kulttuuriympäristöön kohdistuvaa vaikutusten arviointia pidetään oikeansuun-taisena. YVA-selostuksessa esitettyjä toimenpiteitä suurien haitallisten maisemavaikutus-ten lieventämiseksi tulee käyttää hankkeen jatkosuunnittelussa.

Perusteltu päätelmä
26.3.2025
LVV-U/21385/2026
Julkinen

Arkeologinen kulttuuriperintö

Lausunnon mukaan hankealueelta tunnetaan uusia laserkeilausaineiston kohteita, jotka tulee käydä arkeologisesti tarkastamassa hankkeen jatkosuunnittelua varten, sillä osa havaintokohteista sijaitsee suunniteltujen voimaloiden, uusien teiden ja sähkölinjojen kohdalla.

Liikennevaikutukset

Hankealueen sijainti suhteessa ympäröivään maantieverkkoon ja liikenneverkon nykytila on kuvattu lausunnon mukaan selkeästi ja hankkeen rakentamisesta aiheutuvat liikennevaikutukset, yhteisvaikutukset sekä sähkönsiirrosta aiheutuvat vaikutukset on arvioitu kattavasti. Hankkeen kuljetusten edellyttämien toimenpiteiden käsittelyyn tulee varata riittävästi aikaa. Mahdolliset parantamistoimenpiteet suunnitellaan ja toteutetaan hankkeesta vastaavan kustannuksella yhdessä niistä vastaavien viranomaistahojen kanssa.

Yhteisvaikutukset muiden hankkeiden kanssa

Lausunnon mukaan yhteisvaikutuksia on arvioitu kattavasti. Hankkeen jatkosuunnittelussa on kiinnitettävä erityistä huomiota yhteisvaikutusten arviointiin muiden tuulivoimahankkeiden kanssa ja varmistuttava, ettei suuria haitallisia yhteisvaikutuksia muodostu. Haitallisten vaikutusten lieventämisestä on jokaisella hankkeella vastuu, mikä edellyttää yhteistyötä hanketoimijoiden kesken.

Toteuttamiskelpoisuus/jatkosuunnittelu

Lausunnonssa on yhdytty YVA-selostuksen johtopäätökseen, ettei mikään YVA-menettelyssä arvioiduista hankevaihtoehdoista ole toteuttamiskelpoinen joko maakuntakaavan vastaisuuden tai luontovaikutusten (uhanalainen petolintu ja metsäpeura) takia.

Hankkeen jatkosuunnittelussa on lausunnon mukaan otettava huomioon yhteisvaikutukset Lapinsalon hankkeen osalta ja vaikutusten arvioinnin on täytettävä myös maakuntakaavan sisältövaatimukset. Jatkosuunnittelun pohjaksi tulisi ottaa vaihtoehto VE3, jolloin maise-malliset vaikutukset lähimpään kylään Kiuruveden Lapinsalossa ja lähimpiin asuinraken-nuksiin Pilpanperällä ovat vähäisempiä ja yhteisvaikutukset lähialueen hankkeiden kanssa pienenevät.

On myös katsottu, että hankkeen jatkosuunnittelussa on huolellisesti arvioitava voiko alu-eelle ylipäättään toteuttaa uutta tuulivoimaa siten, ettei hankkeesta muodostu yksin tai yh-dessä muiden tuulivoima-alueiden kanssa suuria haitallisia vaikutuksia.

Perusteltu päätelmä
26.3.2025
LVV-U/21385/2026
Julkinen

Natura-arvioinnista annetut lausunnot

Metsähallitus

Metsähallitus yhtyy hankkeen johtopäätöksiin, ettei hankkeella yksinään tai yhdessä muiden hankkeiden kanssa todennäköisesti ole merkittäviä vaikutuksia alueen luontotyyppeihin. Metsähallitus katsoo, että suojelun perusteena olevien suo- ja vesiluontotyyppeihin kohdistuvien riskien välttämiseksi tulee alueen hydrologiset ominaispiirteet säilyttää sekä ehkäistä rakentamisaikaisen pintavesi- ja kiintoainekuormituksen ohjautuminen Kärsämäenjärvien Natura-alueelle.

Metsähallitus yhtyy yhteisvaikutusten arvioinnin johtopäätökseen, että hankkeiden yhteisvaikutukset aiheuttavat merkittävää heikennystä alueen suojeluperusteena oleville suurikokoisille petolintulajeille. Metsähallitus katsoo, ettei mikään tarkasteltu hankevaihtoehto ole toteuttamiskelpoinen sellaisenaan.

Lupa- ja valvontavirasto

Lupa- ja valvontavirasto yhtyy Natura-arvioinnissa esitettyyn johtopäätökseen siitä, ettei hankkeesta etäisyyden takia aiheudu heikentäviä vaikutuksia Natura-alueen suojeluperusteena oleville luontotyypeille. Lupa- ja valvontavirasto kuitenkin muistuttaa, että Natura-arvioinnissa käytettävien hankesuunnittelutietojen tulee olla ajantasaisia. Tämä on huomioitava myös kaavoituksessa, mikäli Natura-alueen ja siihen virtaavan pääojan läheisyyteen suunnitelluille voimalapaikoille on tarkoitus osoittaa laajempia tuulivoimala-alueita.

Lupa- ja valvontavirasto katsoo, ettei linnuston osalta esitettyä vaikutusten arviointia voida pitää kokonaisuudessaan asianmukaisesti toteutettuna, eikä se siksi anna edellytyksiä Pilpankankaan tuulivoimapuistosta aiheutuvien merkittävien heikentävien vaikutusten pois-sulkemiseen seuraavien lajien kohdalla: hiirihaukka, hiiripöllö, lapinpöllö, luhtahuitti, metso, sinisuohaukka, suopöllö, sääksi, teeri, uivelo, varpuspöllö ja salassa pidettävä suojeluperustelaji.

Lisäksi arvioinnin toteutustapaan liittyvien puutteiden vuoksi Lupa- ja valvontavirasto katsoo, että Natura-arviointi ei anna edellytyksiä Pilpankankaan tuulivoimapuistosta yhdessä muiden hankkeiden tai suunnitelmien kanssa aiheutuvien merkittävien heikentävien vaikutusten poissulkemiseen yhdenkään Natura-alueen suojeluperusteena olevan lintulajin kohdalla

Yhteenveto mielipiteistä

Luontoarvot ja riista

Pilpankankaan luonnon ja riistan arvon todetaan muodostuvan sen laajoista, vielä yhtenäisistä metsä- ja suoalueista. Hirvien kannalta yhtenäisten metsävyöhykkeiden

Perusteltu päätelmä
26.3.2025
LVV-U/21385/2026
Julkinen

rikkoutumista pidetään erityisen ongelmallista, sillä perinteiset kulkureitit ja vasomisalueiden käyttötavat voivat häiriintyä. Lajeista on erikseen nostettu esiin metsäpeura, susi, maakotka ja riekko. Hankkeen luontovaikutuksia on pidetty aivan liian merkittävänä eikä hankkeen näin ollen katsota olevan toteuttamiskelpoinen.

Maakuntakaavoitus, Natura-arviointi, ekologiset yhteydet

Mielipiteissä on tuotu esiin, että hankealuetta ei ole osoitettu Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavassa eikä hanketta siksi pidetä toteuttamiskelpoisena ainaakaan seudullisessa kokoluokassa.

Mielipiteissä on tuotu esiin hankkeen merkittävät vaikutukset Kärämäenjärvien Natura-alueelle, jonka takia Pilpankangas jätettiin pois Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastomaakuntakaavasta. Lisäksi huomautetaan, että kaikki energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavassa osoitetut tuulivoimaloiden alueet sijaitsevat vähintään 2,1 km etäisyydellä linnustoperusteisesti suojelluista Natura-alueista (SPA), kun taas Pilpankankaan hankkeessa lähimmät voimalat sijoittuvat 1,5 kilometrin etäisyydelle Kärämäenjärvien SPA-alueesta. Tämän katsotaan olevan ristiriidassa voimassaolevan maakuntakaavan periaatteiden kanssa. Hankkeen todetaan olevan myös ekologisen verkoston ydinaluetta.

Asukkaiden elinolot, viihtyisyys, virkistys ja terveys

Useassa yksityisen ihmisen mielipiteessä on tuotu esiin hankkeen melu- ja välkevaikutukset ja terveysvaikutukset. Iso-Lamujärvi on tuotu esiin Pyhännän kunnan ainoana selkeästi muodostuneena loma-asutusalueena, jonka yötaivaan pimeyden menettämisen katsotaan heikentävän olennaisesti alueen viihtyisyyttä ja virkistysarvoa. Mielipiteissä katsotaan, ettei maisemahaittaa ole arvioitu tarpeeksi järven rannalla oleskelevan tai mökillään olevan ihmisen kannalta. Ei ole myöskään esitetty, onko järven vaikutusta melun leviämiseen tutkittu riittävän tarkasti. Lisäksi on oltu huolissaan kiinteistöjen arvon alenemisesta ja yksityisen omaisuuden suojasta. Mielipiteessä on ehdotettu hankkeesta luopumista ja toissijaisena vaihtoehtona yö- ja päivävaloja ohjaavan älyjärjestelmän asennuttamista valosaasteen minimoimiseksi.

Yhdessä mielipiteessä hanketta on toisaalta pidetty hyvin perusteltuna ja kyseiselle alueelle sopivana. Hankkeen katsotaan tukevan alueen kehitystä, parantavan infrastruktuuria, vahvistavan kunnan taloutta ja edistävän energiaomavaraisuutta.

Sähkönsiirto ja muiden hankkeiden yhteisvaikutukset

Mielipiteessä tuodaan esiin, että suunniteltu Murtoperä–Vuolijoki-voimajohtolinja lävistäisi Pohjois-Savon LUMO-ohjelmassa tunnistetun Saarisuon–Hällämönharjun monimuotoisuuskeskittymän. Yhteisvaikutuksia muiden suunniteltujen tuulivoimaloiden kanssa pidetään mielipiteissä kestäättömänä yhtälönä alueen luonnon ja eläinten kannalta.

Perusteltu päätelmä
26.3.2025
LVV-U/21385/2026
Julkinen

Turvallisuus ja teleliikenne

On tuotu esiin tuulipuistojen mahdolliset haitat antenni-tv:n vastaanottoon ja antenni-tv lähetyksen käytön viranomaisten vaaratiedotteiden välityskanavana. Tuulivoiman aiheuttamassa häiriön antenni-tv vastaanottoihin vaikuttaa se tällöin myös vaaratiedotteiden saatuuteen ja sitä kautta yleiseen turvallisuuteen. Tuulivoimahankkeesta vastaavan on esitettävä konkreettinen suunnitelma häiriöiden estämiseksi ja poistamiseksi kaavoitus- ja rakennuslupavaiheessa ja otettava vastuu häiriöiden poistamisesta sekä niistä aiheutuvista kustannuksista. Lisäksi on huomautettu, että jatkossa hankkeen vaikutusalueelle ei voida rakentaa radiolinkkijärjestelmiä.

4 Yhteysviranomaisen arvio arviointiselostuksen riittävydestä ja laadusta sekä laatijoiden pätevydestä

Yhteysviranomainen on tarkistanut arviointiselostuksen riittävyden ja laadun, ja toteaa tältä osin seuraavaa.

Arviointiselostus täyttää YVA-lain (252/2017) 19 §:ssä ja YVA-asetuksen (277/2017) 4 §:ssä arviointiselostukselle säädetyt sisältövaatimukset.

Arviointiselostus on laadittu arviointiohjelman ja olennaisilta osiltaan yhteysviranomaisen siitä antaman lausunnon pohjalta. Selostukseen ei kokonaisuutena arvioiden sisälly sellaisia olennaisia puutteita, jotka estäisivät yhteysviranomaista laatimasta perusteltua päätelmää hankkeen merkittävistä vaikutuksista. Selostuksen perusteella on mahdollista muodostaa kokonaiskuva hankkeesta ja sen ympäristövaikutuksista sekä tunnistaa ja arvioida hankkeen merkittävät vaikutukset.

Yhteysviranomainen toteaa, että hankkeen tekninen kuvaus ja nykytilan kuvaus on esitetty selkeästi ja riittävällä tarkkuudella. YVA-selostuksessa on esitetty riittävän tarkasti YVA-asetuksen edellyttämät tiedot valitun vaihtoehdon tai vaihtoehtojen valintaan johtaneista pääasiallisista syistä. Hankkeen vaihtoehdoissa tapahtuneet muutokset ohjelmavaiheen jälkeen on tuotu esiin. Selostus sisältää yleistajuisen tiivistelmän. Selostus sisältää paljon kuvia, taulukoita ja karttoja, jotka ovat pääosin selkeitä.

Merkittävyyden arvioinnissa on sovellettu IMPERIA-hankkeessa kehitettyä arviointikehikkoa. Vaikutusten arvioinnin kriteeristöt on esitetty selostuksen liitteenä. Hankevaihtoehtojen yhteenveto ja vaihtoehtojen vertailu vaikutustyypeittäin on esitetty taulukoissa.

Arviointiselostuksessa on esitetty haitallisten vaikutusten ehkäisy ja lieventämiskeinoja jokaisessa vaikutusten arviointiluvussa erikseen. Voimaloiden poisto sekä voimaloiden ja voimajohtopylväiden sijoittelu on tunnistettu ja esitetty lieventämiskeinoina.

Perusteltu päätelmä
26.3.2025
LVV-U/21385/2026
Julkinen

YVA-asetuksen 4 §:n mukaan arviointiselostuksessa on esitettävä tiedot arvioinnin laatijoiden pätevydestä. YVA-lain 33 §:n mukaan yhteysviranomaisen arvioi selostusta tarkastessaan asiantuntemuksen. Arvioinnin laatijat on esitelty arviointiselostuksessa henkilöesitelyin, sisältäen kokemusvuodet. Yhteysviranomaisen kiinnittää huomiota siihen, että pohjavesivaikutukset on arvioinut rakennustarkastaja. Lisäksi monella asiantuntijalla on vain kahden vuoden työkokemus. Yhteysviranomaisen arvioi kuitenkin, että asiantuntemus on ollut riittävä arviointien laatimiseen.

YVA-selostuksen liitteessä 2 on esitetty YVA-asetuksen (277/2017) mukainen selvitys siitä, miten yhteysviranomaisen lausunto YVA-ohjelmasta on otettu huomioon.

5 Yhteysviranomaisen johtopäätös hankkeen merkittävistä ympäristövaikutuksista

Arviointiselostuksen, kuulemispalautteen ja oman lisätarkastelunsa perusteella yhteysviranomaisen esittää perusteltuna päätelmänään Pyhännän Pilpankankaan tuulivoimahankkeen merkittävistä vaikutuksista seuraavaa.

Arviointiselostuksen mukaan hankkeen keskeisimmät vaikutukset kohdistuvat ihmisten elinoloihin, aluetalouteen ja viihtyvyyteen, metsästykseseen ja virkistyskäyttöön, maiseman ja luonnon arvokohteisiin, linnustoon ja eläimistöön, melun ja varjon muodostumiseen sekä rakennuspaikkojen ja lähiympäristön luontoon.

Yhteysviranomaisen nostaa hankkeen keskeisimmiksi vaikutuksiksi luontovaikutukset (erityisesti linnusto, suurpedot, metsäpeura, ekologiset yhteydet ja Natura 2000 -suojelualue), maisemavaikutukset, vaikutukset ihmisten elinoloihin (melu ja välke, asumisviihtyisyys) sekä vaikutukset yhdyskuntarakenteeseen ja maankäyttöön. Yhteisvaikutukset ovat hyvin keskeisiä, joskin niihin liittyy epävarmuutta, koska läheiset tuulivoimahankkeet ovat vielä suunnitteluvaiheessa. Yhteisvaikutukset käsitellään jäljempänä tarpeen mukaan kunkin vaikutustyyppin kohdalla.

Arviointiselostuksen mukaan hankkeen suurin vaihtoehto VE1 ei ole toteuttamiskelpoinen, koska ristiriita voimassa olevien maakuntakaavojen kanssa on merkittävä. Lisäksi yhteisvaikutukset lähialueen asutukseen (maisema) ja linnustovaikutukset Natura-alueelle yhdessä läheisten muiden tuulivoimahankkeiden kanssa nousevat merkittäviksi. Arviointiselostuksessa esitetään, että vaihtoehtojen VE2 ja VE3 pohjalta voidaan jatkosuunnittelussa lähteä toteuttamaan pienempää hankekokonaisuutta.

Tuulivoimapuiston osalta yhteysviranomaisen katsoo hankevaihtoehdon VE3 aiheuttavan kokonaisuutena vähiten merkittäviä ympäristövaikutuksia. Yhteysviranomaisen pitää arviointiselostuksessa esitettyjä lähtökohtia hankkeen jatkosuunnittelulle oikeansuuntaisina. Hankkeen jatkosuunnittelussa ja etenkin sen kaavaratkaisussa tulee pohtia ja arvioida hankkeen suhdetta myös muihin vireillä oleviin tuulivoima-alueisiin ja kiinnittää erityistä

Perusteltu päätelmä
26.3.2025
LVV-U/21385/2026
Julkinen

huomiota yhteisvaikutuksiin. Saaduissa palautteissa ja tässä perustellussa päätelmässä esiin nostetut näkökohdat tulee hankkeen jatkosuunnittelussa ottaa huomioon.

Sähkönsiirronvaihtoehtoilla ei arvioinnin mukaan ole selviä eroja, vähäisiä eroja on arvioitu kohdistuvan kasvillisuuteen ja arvokkaisiin luontokohteisiin sekä pesimälinnustoon. Sähkönsiirron yhteisvaikutuksissa on korostettu vaikutuksia eläimistöön ja ekologiin verkostoihin. Yhteysviranomaisen pitää hyvänä, että sähkönsiirtoa suunnitellaan yhteisesti Pilpankankaan ja Konnunsuon hankkeiden kanssa luontoon kohdistuvien vaikutusten lieventämiseksi.

Lupa- ja valvontavirasto on Kärsämäenjärvet (FI1002002) Natura-arvioinnista antamassaan lausunnossaan todennut, että linnuston osalta esitettyä vaikutusten arviointia on täydennettävä.

5.1 Linnusto

Petolinnut

Hankealueella tehdyissä pöllö- ja päiväpetolintuselvityksissä on tehty havaintoja useista uhanalaisista petolintulajeista ja monia pesintään viittaavia havaintoja. Arvioinnin mukaan pöllöjen ja päiväpetolintujen pesät ovat pääosin sijainneet hankealueen ulkopuolella, mutta arvioinnista ei ilmene onko selvityksissä pyritty paikantamaan alueelta ennestään tuntemattomia petolintujen pesiä. Arvioinnissa on esitetty hankealueen päiväpetolintuihin, erityisesti maakotkaan, arvioidun kohdistuvan suurta haittaa. Epävarmuudet huomioiden katsoo yhteysviranomaisen tehdyn arvioinnin olevan oikean suuntainen, eikä petolintuihin kohdistuvia merkittäviä vaikutuksia voida poissulkea etenkin yhdessä seudun muiden tuulivoimahankkeiden kanssa.

Pöllöihin on arvioitu kohdistuvan kohtalaista haittaa hankevaihtoehtoista VE1 ja VE2 ja hankevaihtoehdosta VE3 vähäistä haittaa. Yhteysviranomaisen ei yhdy tähän näkemykseen, vaan katsoo, ettei esitettyä merkittävämpiä vaikutuksia voida poissulkea, sillä hankealueen tuntumassa tavattua, erittäin uhanalaiseksi luokiteltua huuhekajaa ei ole käsitelty arvioinnissa lainkaan, vaikka kyse sekä tuulivoimarakentamisen että muun ihmistoiminnan aiheuttaman häiriön suhteen herkäksi tunnistetusta lajista. Arviointia ei näin ollen voida pitää riittävästi perusteltuna.

Tehdyissä selvityksissä hankealueella on tavattu useaan kertaan sääksi ja mehiläishaukka, mutta niiden pesien on arvioitu olevan hankealueen ulkopuolella. Yhteysviranomaisen painottaa molemmilla lajeilla olevan laajat reviirit, minkä vuoksi hankkeesta voi aiheutua kyseisten lajien yksilöille haittaa, vaikka niiden pesät sijaitisivat hankealueen ulkopuolella. Jatkovaiheissa on syytä tarkastella kyseisten lajien lentojen suuntautumista hankealueella, jotta luonnonsuojelulain 70 §:n vastaiset vaikutukset voidaan poissulkea.

Perusteltu päätelmä

26.3.2025

LVV-U/21385/2026

Julkinen

Yhteysviranomaisen nostaa esiin eritoten petolintujen osalta, että luonnonsuojelulain (9/2023) 70 § 3 momentin mukaan pesäpaikkauskollisten lajien pesän vahingoittaminen on kiellettyä myös lisääntymiskauden ulkopuolella, mikäli kyse on eläimen tekemästä pesästä, jota se käyttää toistuvasti. Tällaisia lajeja ovat esimerkiksi huuhkaja, hiirihaukka, kananaukka, muuttohaukka, mehiläishaukka ja viirupöllö. Hankkeessa tulee varmistaa, ettei luonnonsuojelulain 70 § vastaisia vaikutuksia aiheudu, mikä voi vaatia lisäselvityksiä pesien paikantamiseksi.

Kärsämäenjärvien Natura-alueen suojeluperusteena on useita petolintulajeja. Niihin kohdistuvien vaikutusten osalta on otettu tarkemmin kantaa perustellun päätelmän liitteenä olevassa Natura-arviointilausunnossa.

Metsäkanalinnut

Tehdyissä selvityksissä on havaittu useita teeren soitimia ja yksi metson soidin. Metsäkanalintuihin on arvioitu kohdistuvan kohtalaista haittaa. Arviointi ei sisällä tarkempaa tietoa siitä, missä soitimet sijaitsevat suhteessa lähimpiin rakenteisiin, eikä arviointi sisällä tulkintaa paikannettujen soitimien tärkeydestä. Täten yhteysviranomaisen ei pysty ottamaan kantaa tehtyyn arvioon.

Yhteysviranomaisen toteaa, että Suomen ympäristökeskuksen julkaisemassa raportissa (Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi. Opas tekijälle, tilaajalle ja viranomaiselle. 2 korjattu painos, 2023) metson ja teeren erittäin tärkeät soidinalueet sijoittuvat arvoluokkaan 2 (erityisen tärkeät kohteet) ja tärkeät alueet arvoluokkaan 3 (monimuotoisuutta turvaavat kohteet). Lisäksi huomionarvoista on, että tutkimustietojen mukaan metsäkanalinnut saattavat välttää tuulivoimalaa ympäröivää aluetta tai käyttää sitä vähemmän lisääntymisaikana (soidinajan lisäksi siis myös poikasten kasvatukseen liittyvä habitaatinvalinta) lajista riippuen n. 500–600 m säteellä ja metson tapauksessa jopa yli 1000 m säteellä (mm. Coppes ym. 2020).

Arvokkaaksi tunnistetut lintualueet

Arvioinnissa on tunnistettu lähimmät IBA- ja FINIBA-alueet. Toisin kuin arviointiselostuksessa on todettu, sijoittuu hankealueen läheisyyteen myös Iso Hangasnevan ja Lamujärven soitten MAALI-alueet.

Arvioinnissa on todettu hankealueen linnuston olevan varsin monipuolinen ja alueella olevan linnustollisesti merkittäviä kohteita, jotka ovat rajattu arvokkaiksi kohteiksi niiden luontotyyppien perusteella. Yhteysviranomaisen kuitenkin painottaa, että arviointiselostuksessa olisi tullut tuoda selkeästi esille tällaisten alueiden linnustolliset arvot.

Tehtyjen linnustoselvitysten raportoinnissa linnustollisesti arvokkaiksi alueiksi hankealueelta on esitetty Kuohunneva - Pilpanneva ja Kurkisuo, joiden lisäksi yhteysviranomaisen

Perusteltu päätelmä
26.3.2025
LVV-U/21385/2026
Julkinen

kehottaa huomioimaan jatkossa selvityksissä esille nostetun Väilirämeen alueen. Huomioiden alueen linnustolliset arvot, arvioi yhteysviranomainen kaikista hankevaihtoehdoista kohdistuvan linnustoon vähintään kohtalaista haittaa.

Linnustollisesti arvokkaiisiin alueisiin kohdistuvien vaikutusten lieventämisessä tulee huomioida, ettei pelkästään alueen jättäminen rakentamisen ulkopuolelle ole välttämättä riittävä toimenpide, vaan ne tulee huomioida riittävine ja asianmukaisine suojavyöhykkeineen. Yhteysviranomainen muistuttaa, että luonnonsuojelulain 70 §:1 momentin mukaan rauhoitetun eläinlajin tai sen pesien ja kehitysasteiden tahallinen vahingoittaminen tai häiritseminen, erityisesti pesimäkautena, on kiellettyä. Saman pykälän 5 momentin mukaan uusiutuvan energian tuotantolaitoksen rakentamisessa ja käytössä tapahtuvaa rauhoitetun lajin yksilön tappamista tai häiritsemistä ei kuitenkaan pidetä tahallisenä, jos rakentamisen ja toiminnan aikana on lieventävin toimenpitein asianmukaisesti pyritty estämään rauhoitetun lajin yksilöiden kuolema ja niihin kohdistuvat häiriöt.

Yhteysviranomainen toteaa lainkohtaan liittyvän hallituksen esityksen (HE 41/2024) mukaisesti, että tärkeimpiä lieventämistoimia ovat tuulivoimaloiden sijoittaminen riittävän kauas tunnetuista suurten petolintujen reviireistä ja lintujen muuttolentoreiteiltä, häiriöalttiiden lajien lisääntymispaikoista sekä rakentamisen sijoittaminen ajallisesti lisääntymisajan ulkopuolelle.

Muuttolinnusto

Muuttolinnuston osalta yhteysviranomainen nostaa esiin, että Pilpankankaan pohjoispuolella sijaitsevan Konnunsuon tuulivoimahankkeessa tehtyjen levähtävien muuttolintujen seurannoissa Konnunsuon peltojen ja kosteikoiden on todettu olevan paikallisesti merkittävä muuttolintujen kerääntymisalue ja pohjoisempaa kosteikkaa ympäröivien peltojen on esitetty olevan hanhille tärkeintä ruokailu- ja lepäilyaluetta. Edellä esitetyn perusteiden yhteysviranomainen katsoo, että hankkeella voi olla muuttolinnustoon esitettyä vähäistä suurempaa haittaa. Edellä esitettyjen huomioiden perusteella yhteysviranomainen katsoo, että Pilpankankaan hankkeella yhdessä alueen muiden tuulivoimahankkeiden kanssa voi olla merkittäviä vaikutuksia alueen kautta muuttavaan linnustoon.

Sähkönsiirto

Ulkoisella sähkönsiirtoreitillä on toteutettu pesimälinnustonselvityksiä maastokaudella 2024 sovellettua kartoituslaskentaa käyttäen sekä metsäkanalintujen soidinpaikkakartoitus. Pilpankankaan YVA-selostus ei ole sisältänyt liitettä sähkönsiirron luontoselvityksestä. Kyseessä on sama luontoselvitys, jota Konnunsuon hankkeen osalta on käytetty. Yhteysviranomainen on Konnunsuon perustellussa päätelmässä nostanut esiin, että sähkönsiirto-reitin selvityksiin saattaa liittyä epävarmuutta, sillä kesäkuun loppu on suhteellisen myöhäinen ajankohta asianmukaisten linnustonselvitysten tekemiselle. Lisäksi epävarmuutta on lisännyt se, ettei selvityksestä ole ilmennyt, mihin sovellettua kartoituslaskentaa on

Perusteltu päätelmä
26.3.2025
LVV-U/21385/2026
Julkinen

kohdennettu. Tehtyjen selvitysten perusteella sähkönsiirtoreitiltä on rajattu kaksi linnustollisesti arvokasta aluetta, Saarisuo ja Rikkasuo. Lisäksi on tehty havaintoja metson ja teeren soittimista.

Yhteysviranomaisen huomauttaa, että myös sähkönsiirtoreiteillä olevat metsäkanalintujen soitimet tulee ottaa huomioon vaikutusten arvioinnissa ja hankkeen suunnittelussa. Arvioinnissa on esitetty sähkönsiirrosta linnustoon aiheutuvat vaikutukset kohtalaisen haitalliseksi, sillä hankealueella sähkönsiirtoreitit kulkevat linnustollisesti arvokkaaksi tunnistettujen alueiden läpi. Yhteysviranomaisen pitää tehtyä arviota oikean suuntaisena ja tarkasteltujen sähkönsiirtoreittien osalta vaikutuksia vähintäänkin kohtalaisen kielteisinä. Sähkönsiirron vaikutuksia tulee lieventää välttämällä linnustollisesti arvokkaat alueet tai varustamalla johtimet huomiomerkein Saarisuolla ja Pappilanrannan turvetuotantoalueella.

5.2 Eläimistö: suurpedot, metsäpeura ja ekologiset yhteydet

Suurpedot

Yhteysviranomaisen katsoo, että suurpetolajien osalta esitettyyn arviointiin sisältyy useita epävarmuustekijöitä, joista merkittävin on arvioinnin pohjana käytetyn aineiston varsin heikko laatu ja riittävyys. Vain eri vuodenaikoihin ajoittuvalla riittävän pitkän aikajakson kattavalla eri menetelmiä hyödyntävällä tarkastelulla (havaintorekisteritiedot, lumijälkilaskennat, riistakameraseuranta, muut maastoseurannat ym.) voidaan saada luotettava käsitys jonkin alueen merkityksestä suurpetojen elinalueena. Tässä hankkeessa suurpetojen osalta ei ole toteutettu kohdennettuja maastoselvityksiä, ja hyödynnettyjen havaintoaineistojen alueellinen ja ajallinen kattavuus jää epämääräiseksi. Yhteysviranomaisen katsoo, että esitetyn aineiston perusteella on saatu ainoastaan karkea käsitys hankealueen ja vaikutuspiirin merkityksestä näiden lajien elinympäristönä.

Arviointi on toteutettu lajiryhmätasolla, mikä kyseessä olevan neljän suurpetolajien erilaisen ekologian sekä lainsäädännöllisen että uhanalaisluokituksen statuksen huomioiden on kyseenalaista. Vaikutustenarviointi on myös perusteltu varsin heikosti, eikä johtopäätöksille ole esittää selkeää tukea tutkimuksista, vaan kyse on subjektiivisista olettamuksista. Arvioinnissa ei myöskään ole huomioitu, ettei susi enää ole luontodirektiivin liitteen IV mukainen laji.

Arvioinnissa ei oteta selkeää kantaa siihen, onko hankkeen rakentaminen omiaan aiheuttamaan luonnonsuojelulain 78 §:n vastaisia toimia ilveksen tai karhun lisääntymis- ja levähdyspaikoille. Ilveksen osalta yhteysviranomaisen toteaa, ettei esitettyyn arviointiin liittyvien epävarmuuksien vuoksi voida poissulkea sitä mahdollisuutta, etteikö hankealueella voisi sijaita ilveksen toistuvassa käytössä olevia pesäalueita. Näin ollen myöskään hankkeesta aiheutuvia luonnonsuojelulain 78 §:n vastaisia vaikutuksia ei ilveksen osalta voida kokonaan poissulkea. Sama pätee myös karhuun. Koska on muutoinkin epävarmaa, missä

Perusteltu päätelmä
26.3.2025
LVV-U/21385/2026
Julkinen

määrin tuulivoimarakentaminen vaikuttaa eri suurpetolajien elinympäristön käyttöön ja sitä kautta lisääntymiseen ja selviytymiseen, yhteysviranomaisen katsoo, ettei arvioitua suurempia haitallisia vaikutuksia voida poissulkea yhdenkään lajin osalta, ja etenkin eri hankkeiden yhteisvaikutusten osalta.

Metsäpeura

Yhteysviranomaisen toteaa, että arviointiselostuksessa (ja sen liitteissä) on tunnistettu ja tuotu esille varsin kattavasti muista *Rangifer tarandus*-alalajeista olemassa oleva tutkimustieto, ja siihen liittyvä epävarmuus sovellettaessa kyseisiä tietoja metsäpeuraan ja hankealueen olosuhteisiin. Arvioinnissa on myös hyödynnetty suhteellisen kattavasti olemassa olevia Luonnonvarakeskuksen aineistoja, joiden avulla hankealueen ja sen vaikutuspiirin merkitystä metsäpeuran elinympäristönä on mahdollista arvioida varsin luotettavasti.

Yhteysviranomaisen kuitenkin huomauttaa eri hankkeiden yhteistyönä toteutettuun lentolaskentaan liittyvistä epäkohdista. Jo Neittävänvaara-Honkalankankaan tuulivoimahankkeen YVA-arviointiohjelmasta Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskukselle 31.5.2024 antamassaan lausunnossa (POPELY/1262/2023, liite 1) Luonnonvarakeskus on todennut, etteivät lasketut lentoreitit ole olleet kattavuudeltaan riittäviä, ja ettei lentolaskenta soveltu tehtäväksi kesällä. Näin ollen kyseisen selvityksen tuloksia ei yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan voida kokonaisuudessaan pitää luotettavina tai asianmukaisesti hankittuina.

Arviointiselostuksessa ja sen liitteessä 6.2. esitetyn aineiston perusteella hankealueella ja sen lähiseudulla on selkeää merkitystä metsäpeuran elinympäristönä ympäri vuoden. Kyse onkin Pohjois-Pohjanmaan metsäpeuran kesäaikaisen esiintymisen ydinalueista, jonka keskiössä ovat alueen suovaltaiset Natura-alueet. Suurimmat kesäaikaiset peuratiheydet Oulujärven ja Pyhäjärven välissä näyttävät sijoittuvan hankealueelta pohjoiseen sijaitsevan Kansanneva-Kurkineva-Muurainsuon Natura-alueen ja sen eteläpuolen ojittamattomien suoalueiden muodostamalle kokonaisuudelle.

Tärkeiden kesäelinympäristöjen lisäksi kyseessä olevalla alueella on Luonnonvarakeskuksen paikkatietoaineiston perusteella merkitystä myös metsäpeuran vaellusaikaisena kertymisalueena. Syksy on metsäpeurojen kiima- eli rykimäaikaa, jolloin hirvaat pyrkivät kokoamaan vaatimia niin sanotuiksi kiimatokiksi. Arvioinnissa ei ole otettu riittävällä tavalla kantaa, voiko tuulivoimahankkeella olla vaikutuksia tuona ajanjaksona. Kiima- ja vaellusaikaisien vaikutusten osalta tutkimustietoa ei käytännössä ole olemassa, mikä lisää epävarmuutta arvioituihin vaikutuksiin.

Huomioiden alueen merkityksen sekä tuulivoimaloista aiheutuvan mahdollisen laaja-alaisen häiriövaikutuksen (esim. Tolvanen ym. 2023), toteutuessaan Pilpankankaan hanke yksin ja etenkin yhdessä seudun muiden tuulivoimahankkeiden kanssa todennäköisesti rajoittaisi ja heikenteisiä arvioitua laajemmin metsäpeurojen käytettävissä olevia keskeisiä

Perusteltu päätelmä
26.3.2025
LVV-U/21385/2026
Julkinen

elinympäristöjä ja niiden välisiä yhteyksiä. Yhteysviranomaisen myös korostaa, että Pilpankankaan seudullinen tuulivoima-alue (tv-1 395) on poistettu Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavasta sen julkisessa ehdotusvaiheessa osaltaan juuri metsäpeuraan kohdistuvien yhteisvaikutusten vuoksi. Tämän ratkaisun perustana ollut Pohjois-Pohjanmaan liiton vuonna 2024 julkaisemaa Natura-riskiarviointia ja siinä rajattua erillistä metsäpeuraverkostoa ei arviointiselostuksessa kuitenkaan ole huomioitu, mikä on puute.

On myös keskeistä tiedostaa, että vaikutusten mitta saattaa poiketa arviointiselostuksessa tehdyistä arvioista, mikäli tuulivoiman vaikutukset ja mm. useiden alueella olevien tuulivoimapuistojen yhteisvaikutukset lajeille laajassa mittakaavassa osoittautuvat oletettua merkittävämmäksi. Varovaisuusperiaatteeseen nojaten yhteysviranomaisen katsookin, että huomioiden hankealueen sijainnin yhdellä koko Pohjois-Pohjanmaan alueen merkityksellisimmistä metsäpeuran elinalueista, ei Pilpankankaan tuulivoimahankkeesta yksin ja etenkin yhdessä naapurihankkeiden osalta voida poissulkea jopa suuria haitallisia kokonaisvaikutuksia metsäpeuran vuodenvaihtelun eri vaiheissa.

Ekologiset yhteydet

Yhteysviranomaisen katsoo, ettei ekologisten yhteyksien osalta esitettyä arviointia voida pitää kokonaisuudessaan asianmukaisena. Paikallisella tasolla arviointi nojautuu vahvasti subjektiivisiin oletuksiin siitä, että hankkeen toteutuessa suurin osa eläimistä kykenee käyttämään ekologisia yhteyksiä taikka kiertämään tuulivoimala-alueet esittämättä kuitenkaan väitteiden tueksi riittäviä perusteluja. Sähkönlinjojen osalta arvioinnissa pohditaan ainoastaan niiden aiheuttamaa välttelyvaikutusta, vaikka merkittävämmässä osassa on niiden aiheuttamat fyysiset esteet lajien liikkumiselle esimerkiksi liito-oravan kohdalla.

Alueellisella tasolla on tunnistettu, että hankealue sijoittuu suurelta osin Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan teemakartalla osoitetun ekologisen verkoston ydinalueelle. Tämän varsin merkittävän seikan osalta esitetty arviointi jää perusteluiltaan kuitenkin varsin heikoiksi, ja vaikutuksia tarkastellaan hyvin lyhyesti eri eläinlajeihin kohdistuvien vaikutusten kautta. Ottaen huomioon eri eläinlajien ja -lajiryhmien osalta esitettyihin erillisarvioihin liittyvät ja tässä lausunnossa esille nostetut huomattavat epävarmuudet ja puutteet, yhteysviranomaisen toteaa, että myös ekologisten yhteyksien osalta arviointiin sisältyy huomattavaa epävarmuutta. Näin ollen arvioinnissa esitettyä merkittävämpää haittaa ei voida luotettavasti poissulkea. Sama pätee myös eri hankkeiden aiheuttamiin yhteisvaikutuksiin.

5.3 Suojelualueet

Natura-arviointi

Lupa- ja valvontavirasto on antanut 3.3.2026 erikseen luonnonsuojelulain 35 §:n mukaisen lausunnon, jonka julkinen versio on kokonaisuudessaan tämän perustellun päätelmän liitteenä 1. Lausunnon keskeiset johtopäätökset ovat seuraavat:

Luontodirektiivin 6 artiklan 3 kohdan mukaan toimivaltaiset viranomaiset voivat antaa hyväksyntänsä suunnitelmalle tai hankkeelle vasta varmistuttuaan siitä, ettei suunnitelma tai hanke vaikuta kyseisen Natura-alueen koskemattomuuteen. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että hankkeelle voi myöntää luvan tai suunnitelman hyväksyä vain, kun Natura-alueen suojeluperusteena oleviin luontoarvoihin kohdistuvat merkittävästi heikentävät vaikutukset ovat poissuljettuja (LSL 39 §).

Lupa- ja valvontavirasto yhtyy Natura-arvioinnissa esitettyyn johtopäätökseen siitä, ettei hankkeesta etäisyyden takia aiheudu heikentäviä vaikutuksia Natura-alueen suojeluperusteena oleville luontotyypeille.

Lupa- ja valvontavirasto katsoo, että Natura-arviointi ei anna edellytyksiä Pilpankankaan tuulivoimapuistosta yhdessä muiden hankkeiden tai suunnitelmien kanssa aiheutuvien merkittävien heikentävien vaikutusten poissulkemiseen yhdenkään Natura-alueen suojeluperusteena olevan lintulajin kohdalla. Lupa- ja valvontavirasto katsoo, että linnuston osalta esitettyä vaikutusten arviointia on täydennettävä.

Muut suojelualueet

Metsähallitus huomauttaa, ettei YVA-selostuksessa ole tunnistettu muutamia valtion luonnonsuojelutarkoituksiin varattuja METSO-ohjelmaan kuuluvia alueita (METSO-Ahonpäätila, Väliaho-tila, Perälä-tila, Kärppineva) sekä kaavan suojelualuevarausta (Kolisevansuo) ja nk. Suomi 100 -kohdetta (Heinäperä).

Yhteysviranomainen toteaa lisäksi, että arviointiselostuksessa on jäänyt esittämättä Saarisuon pohjoisosassa sijaitseva yksityinen suojelualue *Saarisuon Luonnonsuojelualue* (YSA266017), jonka kaakkoisosaan hankkeen sähkönsiirtolinjat (SVE1, SVE2, SVE 3) esitetään sijoitettavaksi. Kyseinen suojelualue ei ole sisällytetty vaikutustenarviointiin, joten voimajohdon vaikutusten merkittävyys luonnonsuojelualueisiin on todennäköisesti suurempi kuin taulukossa 15.4.3.2. esitetty. Puuttuva YSA-alue tulee sisällyttää vaikutusten arviointiin sekä erillisenä että osana yhteenvedoa. Yhteysviranomainen muistuttaa yksityisten luonnonsuojelualueiden rauhoitusmääräyksistä ja todennäköisestä poikkeamisluvan tarpeesta.

Perusteltu päätelmä
26.3.2025
LVV-U/21385/2026
Julkinen

5.4 Maisema ja kulttuuriympäristö

Maisemavaikutuksen arvioinnissa on etäisyysvyöhykkeiden määrittämisessä käytetty osin ympäristöministeriön tuulivoimarakentamisen maisemaopasta vuodelta 2016 ja osin *Maisemavaikutusten arviointi tuulivoimarakentamisessa 2024*-opasta. Yhteysviranomaisen katsoo, että maisema-arvioinnissa tulee noudattaa uusimman oppaan ohjeita.

Arviointiselostuksessa on kuvattu hankkeen sijoittuminen maakunnallisesti ja valtakunnallisesti arvokkaisiin maisema-alueisiin sekä rakennetun kulttuuriympäristön kohteisiin nähdessä ja yhteysviranomaisen näkemyksen mukaisesti arvokohteet on tunnistettu hyvin. Vaikutukset maisemaan ovat riittävästi ja luotettavasti arvioituja. Kuvauspaikat, joista kuvasovitteita on laadittu, on perusteltu näkymäalueanalyysiin peilaten.

Yhteysviranomaisen katsoo, että arvokkaiden maisema-alueiden osalta kohteiden herkyys, muutoksen voimakkuus ja vaikutuksen merkittävyys on tunnistettu pääasiallisesti oikein. Tuulivoimahankkeen suurimmat vaikutukset kohdistuvat maakunnallisesti arvokkaalle Viitamäen kulttuurimaisema-alueelle, joka sijaitsee noin 1,4 kilometrin etäisyydellä lähimmistä voimaloista vaihtoehdoissa VE1 ja VE2. Lähin valtakunnallisesti arvokas maisema-alue, Miilurannan asutusmaisema sijoittuu lähimmillään noin 9,7 kilometrin etäisyydelle lähimmästä voimalasta ja tähän kohdistuvia maisemavaikutusten on arvioitu olevan kohtalaisia kielteisiä.

Kokonaisvaikutuksiltaan Pilpankankaan tuulivoimahankkeen maisemavaikutus on arviointiselostuksessa katsottu olevan pääosin vähäinen ja selostuksessa on todettu vaikutusten ja maiseman muutoksen olevan runsaspuustoisessa maisemassa hyvin paikallinen. Yhteysviranomaisen ei täysin yhdy tähän näkemykseen. Hankealue on metsäinen, suurelta osin rakentamaton ja maaseutuvaltainen alue, jonka maisemaa korkea tuulivoimarakentaminen muuttaa merkittävästi. Hankkeen tarkoituksena on mahdollistaa 14–30:n 300 metriä korkean tuulivoimalan rakentuminen hankealueelle, jolloin maisemavaikutuksia ei voida pitää paikallisina. Pilpankankaan hankkeen lähietäisyydelle on myös suunnitteilla useita muita tuulivoimahankkeita, jolloin myös yhteisvaikutusten myötä alueen maiseman muutos on laajalla alueella voimakasta. Yhteisvaikutuksia on arvioitu ja esitetty kuvasovittein arviointiselostuksen yhteydessä toimitetussa liitteessä 5b, joka antaa riittävän ja oikeasuuntaisen kuvan yhteisvaikutusten suuruudesta.

Hankkeen arviointiselostuksen mukaan visuaalisia vaikutuksia voidaan lieventää etenkin tuulivoimaloiden sijoituspaikan suunnittelulla. Maisemavaikutusten lieventämiskeinona on esitetty myös puuston säilyttäminen, mutta selostuksessa on todettu tähän liittyvän epävarmuustekijöitä metsätaloudesta johtuen. Yhteysviranomaisen yhtyy näkemykseen, ettei puuston säilymistä voida pitää riittävänä maisemavaikutusten lieventämiskeinona. Sähkönsiirron ja sen vaihtoehtojen osalta yhteysviranomaisen pitää esitettyä arviointia oikeasuuntaisena.

5.5 Ihmisten elinolot, viihtyvyys ja terveys

Tuulivoimapuiston todetaan vaikuttavan hankealueen läheisyydessä asuvien ihmisten elinoloihin ja viihtyvyyteen pääosin maisemassa ja äänimaisemassa tapahtuvien muutosten kautta. Myös voimaloiden aiheuttama varjon välke voidaan kokea häiritseväksi. Vaikutusten merkittävyys arvioidaan ihmisten asumisviihtyvyyteen kohtalaiseksi kielteiseksi vaihtoehdoissa VE1 ja VE2 ja vähäisiksi vaihtoehdossa VE3. Merkittävimmät maiseman muutoksesta aiheutuvat haittavaikutukset kohdistuvat hankealueen lähiympäristön vakituiselle ja loma-asutukselle ja vesistöille etenkin Iso-Lamujärven loma-asutukselle.

Ihmisiin kohdistuvat yhteisvaikutukset on arvioitu suuriksi. Suurimmat yhteisvaikutukset todetaan kohdistuvan Viitamäen asutukseen, sillä mäkikylä jää kolmen lähietäisyydellä sijaitsevan hankkeen Pilpankankaan, Konnunsuon ja Lapinsalon voimaloiden keskelle.

Pilpankankaan hankealueen tärkeys virkistysalueena ja riistaympäristönä on noussut esiin asukaskyselyssä ja saaduissa palautteissa, ja se on arviointiselostuksessa tunnistettu.

Yhteysviranomaisen pitää selostuksessa todettua ihmisten elinoloihin, viihtyvyyteen ja terveyteen kohdistuvien vaikutusten merkittävyyden arviointia oikean suuntaisena, mutta lisää että vaikutukset voivat olla arvioitua merkittävämpiä erityisesti lähialueen asukkaille ja vapaa-ajan asukkaille. Paikalliset voivat kokea vaikutukset merkittävinä ja erittäin kielteisinä. Muutokset maisemassa vaikuttavat alueen viihtyvyyteen ja huoli hankkeen vaikutuksista, kuten melu- ja välkevaikutukset, voivat vahvistaa koettuja haitallisia vaikutuksia. Vaihtoehdon VE3 pienempi voimalamäärä ja voimaloiden sijoittuminen hankealueen länsiosaan lieventää maisemavaikutuksia ja siten myös ihmisten elinoloihin kohdistuvia vaikutuksia.

Melu

Meluselvityksen mukaan mallinnus ja raportointi on tehty noudattaen ympäristöministeriön helmikuussa 2014 julkaisemia ohjeita (Ympäristöhallinnon ohjeita 2/2014). Yhteismelumallinnuksessa on otettu huomioon Konnunsuon, Lapinsalon ja Hautakankaan tuulivoimahanikkeiden voimat.

Yhteysviranomaisen kiinnittää huomiota siihen, että hankkeen melumallinnuksessa lähtömelutasona on käytetty voimalan valmistajan antamaa takuuarvoa, kun voimalassa käytetään ääntä vaimentavaa siipityyppiä. Yhteysviranomaisen toteaa, että melumallinnus tulee tehdä aina ilman meluntorjuntaa. Melutasoja alentavilla toimenpiteillä, kuten ääntä vaimentavan siipityypin käytöllä, voi olla merkitystä hankkeen hyväksyttävyyden kannalta vain, jos toimenpiteet toteutetaan pysyvällä tavalla ennen esim. kaavoituksen hyväksymisestä päättämistä. Yhteysviranomaisen korostaa, että tuulivoimarakentamisen meluvaikutusten minimoimiseksi on olennaista sijoittaa tuulivoimalat riittävän kauas asutuksesta ja

Perusteltu päätelmä
26.3.2025
LVV-U/21385/2026
Julkinen

muista meluvaikutuksille herkistä kohteista. Ilman meluntorjuntaa tehtävän päivitetyn melumallinnuksen perusteella meluvaikutuksia on tarvittaessa ehkäistävä tuulivoimaloiden sijoitusta muuttamalla sekä luopumalla meluvaikutusten kannalta kriittisillä paikoilla sijaitsevista voimaloista. Yhteismelun mallinnus on tarpeen päivittää myös siinä tapauksessa, mikäli suunniteltujen naapuripuistojen voimaloiden paikat muuttuvat tai voimalatyyppit ovat nyt laaditussa meluselvityksessä käytettyjä lähtömelutasoja suurempia.

Yhteysviranomaisen huomauttaa, että melulaskennassa ei ole huomioitu häiriintyvänä kohteina hankealueen lähistöllä sijaitsevaa kahta lomarakennusta ja yhtä asuinrakennusta. Meluselvityksen mukaan Pyhännän rakennusvalvonnalle tehdyn tiedustelun mukaan lomarakennusten käyttötarkoitus ei olisi lomarakennus, ja hankealueen eteläpuolella sijaitseva asuinrakennus on autiotalo. Meluselvityksen perusteella näistä kohteista kaksi jää melualueelle vaihtoehtoissa VE1 ja VE2 ja kohteista yksi jää melualueelle vaihtoehdossa VE3, myös yhteismelun mallinnuksessa. Yhteysviranomaisen toteaa, että kyseisten kohteiden lupa- ja käyttötarkoitustiedot on tarpeen varmistaa.

Yhteysviranomaisen edellytti arviointiohjelmasta antamassaan lausunnossa, että melumalliin tulee sisällyttää ainakin Konnunsuon, Lapinsalon, Hautakankaan ja Halmemäen tuulivoimalat siinä laajuudessa, että melun yhteisvaikutukset saadaan luotettavasti selvitettyä. Halmemäen tuulivoimapuisto puuttuu yhteismelun mallinnuksesta. Arviointiselostuksessa olisi lisäksi tullut selkeästi tuoda esille, onko Harvankankaan (Hautakangas-Harvankangas) tuulivoimapuisto otettu huomioon yhteismelumallinnuksessa.

Hankkeen jatkosuunnittelussa tulee varmistaa, että melumallinnustarkastelu perustuu ympäristöministeriön ohjeen (2/2014) mukaisesti melupäästön ylärajatarkasteluun. Laskennassa tulee käyttää suunnitellun/rakennettavan tai sitä ääniteknisesti vastaavan tai melupäästöltään suuremman voimalan lähtötietoja. Laskennan lähtöarvona tulee käyttää melupäästön (äänitehotaso) takuuarvoa eli laitevalmistajan takaamaa voimalan äänitehotasoa (emissio) voimalan tuottaessa enimmäissähkötehon.

Välke

Hankkeen välkemallinnus on laadittu yleisesti käytössä olevien periaatteiden mukaisesti. Pilpankankaan tuulivoimapuiston voimalat eivät aiheuta yli kahdeksan tunnin varjostusvaikutuksia vakituisissa asuin- tai lomarakennuksille missään hankevaihtoehdossa. Hankealueelle sijoittuvan autiotalon kohdalla välkkeen suositusarvot ylittyvät.

Hankkeen jatkosuunnittelussa on syytä huomioida, ettei vaikutuksia muodostu haitallisessa määrin eivätkä välkkeelle annetut suositusrajat ylity Pilpankankaan hankkeen myötä tai yhdessä muiden lähiseudun hankkeiden kanssa. Kuten arviointiselostuksessa tuodaan esiin, autiotalon osalta hankkeen jatkosuunnittelussa tulee ratkaistavaksi välkkeen rajoittaminen, rakennuksen käyttötarkoituksen muutos tai voimaloiden sijoittaminen niin etäälle rakennuksesta, että suositusarvoja ylittäviä välkevaikutuksia ei aiheutuisi.

Perusteltu päätelmä
26.3.2025
LVV-U/21385/2026
Julkinen

Liikenne

Arviointiselostuksen mukaan merkittävimmät vaikutukset liikenteeseen syntyvät hankkeen rakentamisaikana, jonka arvioidaan kestävän vaihtoehdosta riippuen noin 1–2 kaksi vuotta. Hankkeen liikennevaikutukset on arvioitu kohtalaisiksi.

Yhteysviranomainen toteaa, että mikäli lähialueelle suunnitellut tuulivoimapuistot toteutuvat, voi kasvanut liikennemäärä rakentamisen seurauksena jatkua useita vuosia, jolloin vaikutukset asutukselle voivat olla merkittäviä myös liikenneturvallisuus huomioiden.

Jos hankkeen kuljetukset edellyttävät maanteiden rakenteiden vahvistamista tai liittymien parantamista, tulee Elinvoimakeskuksen lausunnon mukaisesti toimenpiteiden suunnitteluun ja suunnitelmien käsittelyyn varata riittävästi aikaa. Mahdolliset parantamistoimenpiteet suunnitellaan ja toteutetaan hankkeesta vastaavan kustannuksella yhdessä niistä vastaavien viranomaistahojen (Elinvoimakeskus tai Väylävirasto) kanssa. Tämä koskee myös hankkeen valmistumisen jälkeisiä tieverkon tilapäisrakenteiden ennallistamistoimia.

5.6 Yhdyskuntarakenne ja maankäyttö

Maakuntakaavoitus

Yhteysviranomainen katsoo, että arviointiselostuksessa on lähtökohtaisesti esitetty oikein valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden sekä maakuntakaavojen suhde hankkeen sijoittumiseen.

Pohjois-Pohjanmaan maakunnan alueella on voimassa neljä lainvoimaista maakuntakaavaa; 1., 2. ja 3. vaihemaakuntakaava sekä Hanhikiven ydinvoimamaakuntakaava. Edellä mainittujen lisäksi on laadittu energia- ja ilmastovaihemaakuntakaava, joka on alueidenkäyttölain (132/1999) 201 §:n mukaisesti määrätty voimaan maakuntahallituksen päätöksellä (18.8.2025). Energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavassa on tutkittu maakunnan tuulivoiman sijoittumista ja päivitetty tuulivoimarakentamista osoittavien kaavamerkintöjen sijoittuminen. Vaihemaakuntakaavassa uudistettiin myös yleiset tuulivoimarakentamista koskevat määräykset. Pohjois-Pohjanmaan vaihemaakuntakaavan mukaisesti seudullisesti merkittävän tuulivoimarakentamisen rajaksi on asetettu kymmenen voimalan hankekokonaisuudet.

Suunniteltu hanke rajautuu kaakossa Pohjois-Savon maakuntaan, Kiuruveden kuntaan. Pilpankankaan tuulivoimahankkeen toteutuessa hankkeen vaikutuksia voi aiheutua myös Pohjois-Savon maakunnan alueelle, jolloin voi olla yhteensovittamista Pohjois-Savon maakuntakaavamerkintöjen kanssa. Hankkeen suunnittelussa tulee huomioida, ettei hankkeen vaikutukset estä Pohjois-Savon maakuntakaavojen tavoitteiden toteutumista.

Perusteltu päätelmä
26.3.2025
LVV-U/21385/2026
Julkinen

Arvioinnissa esitetyt kolme hankevaihtoehtoa ylittävät kaikki seudullisesti merkittävän tuulivoimarakentamisen rajan. Energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavassa Pilpankankaan suunnittelualueelle ei ole osoitettu tuulivoimarakentamista mahdollistavaa tv-merkintää. Vaihemaakuntakaavatyön yhteydessä on tunnistettu, että Pilpankankaan tuulivoima-alueesta aiheutuu suuria haitallisia vaikutuksia etenkin Kärämäenjärvien Natura-alueisiin, metsäpeuraan, maakotkaan ja yhteisvaikutuksiin liittyen. Maakuntakaavan tulee olla ohjeena yleiskaavaa laadittaessa ja seudullisesti merkittävät tuulivoima-alueet tulee lähtökohtaisesti tutkia ja osoittaa maakuntakaavassa. Maakuntakaavassa osoitettujen tuulivoima-alueiden laajuutta ja sijaintia voidaan yksityiskohtaisemmassa kaavassa muuttaa edellyttäen, että maakuntakaavan keskeiset ratkaisut ja tavoitteet eivät vaaranna eli tuulivoimaosayleiskaava ei saa olla ristiriidassa maakuntakaavan keskeisten tavoitteiden ja periaatteiden kanssa.

Yhteysviranomaisen toteaa, että yleiskaavaa laadittaessa on maakuntakaava otettava huomioon (AKL 32 ja 39 §) ja arvioitava hankkeen suhde maakuntakaavan ratkaisuihin. Arviointiselostuksessa on tunnistettu tuulivoimahankkeen yhdyskuntarakenteeseen ja maankäyttöön kohdistuvien käytön aikaisten vaikutusten olevan kaavoituksen osalta suuria kielteisiä johtuen ristiriidasta voimassa olevien maakuntakaavojen kanssa. Yhteysviranomaisen yhtyy tähän näkemykseen.

Hankkeen jatkosuunnittelussa ja etenkin sen kaavaratkaisussa tulee pohtia ja arvioida hankkeen suhdetta myös muihin vireillä oleviin tuulivoima-alueisiin ja kiinnittää erityistä huomiota yhteisvaikutuksiin. Yhteysviranomaisen muistuttaa, että YVA-menettelyssä ei suoraan oteta kantaa alueidenkäyttölain mukaiseen kaavamenettelyyn. Tuulivoimaosayleiskaavan toteutumismahdollisuus arvioidaan erikseen kaavamenettelyn yhteydessä.

Alempitasoinen kaavoitus

Hankealueelle tai sen välittömälle lähietäisyydelle ei sijoitu yleis- tai asemakaavoja. Tuulivoimaosayleiskaavalla ei voida estää lainvoimaisten kaavojen toteutumista. Yhteysviranomaisen huomauttaa, että hankealueelle sijoittuvien kiinteistöjen käyttötarkoituksen muutos tulee olla ratkaistuna ennen hankkeen etenemistä kaavamenettelyssä.

5.7 Pintavedet

Arviointiselostuksessa on pääosin tunnistettu ja nimetty tuotantoalueella sekä hankkeen vaikutusalueella sijaitsevat pintavesimuodostumat. Yhteysviranomaisen huomauttaa, että selostuksesta puuttuu pääosin tieto vaikutusten kohteena olevien, vesienhoidossa tilaluokiteltujen pintavesimuodostumien ekologisesta tilasta tai niiden tilaan jo nykytilanteessa kohdistuvista riskeistä tilan heikentymiseen. Myöskään pienten virtavesien luonnontilan muuttuneisuuden tunnistamisessa ei ole hyödynnetty avoimesti saatavilla olevaa

Perusteltu päätelmä
26.3.2025
LVV-U/21385/2026
Julkinen

PuroHelmi-aineistoa. Alueella metsätalous on merkittävä ravinnekuormittaja ja kunnostus-
ojitus lisää kiintoaineen ja orgaanisten aineksien kuormitusta vaikutusalueen pintavesiin.

Selostuksessa esitetyt pinta- ja pienvesivaikutusten vaikutusmekanismit ja niistä seuraa-
vat pinta- ja pienvesivaikutukset ovat oikean suuntaisia ja huomioivat pintavesiin, vesiluon-
toon ja vesieliöstöön kohdistuvia vaikutuksia melko hyvin. Yhteysviranomaisen huomaut-
taa, että osa esille tuoduista vaikutuksista, kuten tiestön rakentamisen vaikutukset, ovat
pysyviä eivät pelkästään lyhytaikaisia. Yhteysviranomaisen katsoo, että tätä ei ole riittä-
västi huomioitu hankkeesta pinta- ja pienvesiin kohdistuvien vaikutusten arvioinnissa eri-
tyisesti ottaen huomioon vaikutusalueella sijaitseviin pinta- ja pienvesiin jo nykytilanteessa
kohdistuvat paineet tilan huonontumiselle.

Yhteysviranomaisen tuo esille, että Metsätaloudelle herkäät vesistöt- paikkatietoaineiston
mukaan Iso Lamujärvi on luokiteltu metsätaloudelle erittäin herkäksi vesistöksi. Sen herk-
kyyttä tilan huononemiselle kasvattavat veden hidas viipymä, happiongelma ja siihen jo
nykytilanteessa kohdistuva merkittävä paine metsätaloudesta. Rikkajoki on luokiteltu Maa-
selän alueelle saakka metsätaloudelle erittäin herkäksi vesistöksi ja siitä Näläntöjärveen
laskeva osa metsätaloudelle herkäksi vesistöksi. Rikkajoessa on todettu esiintyvän lohika-
lakanta ja joki laskee Näläntöjärveen, joka on välttävässä tilassa. Näiden lisäksi Rikkajoen
osalta herkkyyttä sen tilan huononemiselle lisää siihen jo nykytilanteessa kohdistuva mer-
kittävä paine metsätaloudesta. Tämän pohjalta yhteysviranomaisen katsoo, että kyseessä
olevat vesimuodostumat ovat herkkiä uudelle kuormitukselle, eikä tätä ole riittävästi huo-
mioitu arvioissa hankkeesta niihin mahdollisesti kohdistuvien vaikutusten arvioinnissa.
Laissa vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä lähtökohtaisesti todetaan, että uu-
sissa hankkeissa pitää pystyä toimimaan siten, että vesienhoidon tilatavoitteen saavutta-
minen, vesien hyvä tila, ei vaarannu (laki vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä
[20a § (19.12.2024/996)], eikä vesien tila huonone nykyisestä hankkeessa tehtävien toi-
menpiteiden seurauksena [laki vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä 20 b
§ (19.12.2024/996)]. Näin ollen jo yhden laatutekijän väliaikainen heikkeneminen yhdellä
tilaluokalla tarkoittaa laissa kiellettyä tilan heikkenemistä.

Vaikutukset pintavesiin on arvioitu vähäisiksi. Yhteysviranomaisen ei täysin yhdy selostuk-
sessa esitettyihin vaikutus- ja merkitysarvioihin, koska pintavesiin kohdistuvien vaikutusten
merkittävyttä ei ole arvioitu ottaen huomioon kaikki luokittelutekijät, niistä käytävissä
oleva tieto, vesimuodostumien herkkyyks muutoksille ja vesimuodostumiin jo nykytilan-
teessa kohdistuvat paineet, joita hanke toiminnallaan lisää. Lisäksi esitetty arvio perustuu
ehdollisuuteen siitä, että riittävät lieventämistoimenpiteet toteutetaan oikea aikaisesti. Se-
lostuksessa esitetyn perusteella ei ole mahdollista luotettavasti arvioida, miten hank-
keessa varmistetaan riittävien lieventämistoimenpiteiden oikea-aikainen toteutuminen
hankkeen elinkaaren ajalle. Yhteysviranomaisen katsoo, että hankkeesta pintavesiin koh-
distuvat vaikutukset voivat nousta arvioitua suuremmiksi.

Perusteltu päätelmä
26.3.2025
LVV-U/21385/2026
Julkinen

Yhteysviranomaisen toteaa, että arviointiselostuksessa esitetyt lieventämistoimenpiteet ovat oikeansuuntaisia, mutta niissä ei huomioida riittävästi maanmuokkaus- ja rakennustoimenpiteiden vesistövaikutuksia pitkällä aikavälillä. Koska pysyviä pinta- ja pienvesivaikutuksia ei selostuksessa ole tunnistettu, selostuksesta puuttuvat myös lieventämistoimenpiteiden kuvaus ja toimivuuden analyttinen arviointi hankkeen elinkaaren ajalle. Selostuksesta ei myöskään käy ilmi, kuinka kuvattujen vesiensuojelurakenteiden riittävä toimivuus vesiensuojelun toteutumiseksi varmistetaan aukottomasti hankkeen elinkaaren ajalle.

Lupa- ja valvontavirasto toteaa, että karttatarkastelun perusteella osa tuulivoimaloista on sijoitettu uoman tai ojan päälle molemmissa hankevaihtoehdoissa. Voimaloiden sijainnit tulee tarkastaa ja mahdollisia pinta- ja pienvesivaikutuksia vaikutuksia näiden tarkentaa jatkossa. Hankealueella olevat mustaliuske-esiintymät tulee jatkossa esittää kartalla niin että, voidaan tarkastella miten ne sijoittuvat suhteessa teihin, ojiin ja tuulivoimaloihin. Tutkimukset mustaliuskeesta ja happamista sulfaattimaista tulee tehdä ennen rakentamisvaihetta, jotta niiden vaikutukset voidaan huomioida suunnittelussa. YVA-selostuksessa ei ole mainintaa hankealueen ojitussyhteisöstä. Tämä asia tulee huomioida jatkosuunnittelussa. YVA-selostuksessa on tunnistettu mahdollisesti tarvittavat luvat, kuten vesilain mukainen lupa, ojitus- ja vesistön alitusilmoitus. Hankkeessa on tarpeen jatkossa esittää selkeästi voimaloiden paikat, tehtävät tiet (parannettavat- ja uudet tiet), maakaapelit ja teettää vesienhallintasuunnitelma. Lupa- ja valvontavirastolle tulee tehdä lausuntopyyntö vesilain mukaisesta luvantarpeesta sekä alitusilmoitus.

5.8 Muut ympäristövaikutukset

Yhteysviranomaisen arvioi hankkeesta aiheutuvien muiden vaikutusten olevan laadultaan ja laajuudeltaan sellaisia, ettei niitä voida luokitella merkittäviksi, mutta yhteysviranomaisen tuo esiin niitä koskevia huomioita osana perusteltua päätelmää.

5.8.1 Kasvillisuus ja luontotyytit

Yhteysviranomaisen katsoo, että kasvillisuus- ja luontoselvitysraportti sekä arviointiselostus ovat selkeitä ja informatiivisia, ja ne antavat riittävästi nykytilatietoa vaikutustenarvioinnin pohjaksi. Yhteysviranomaisen kuitenkin huomauttaa, että ulkoiselle sähkönsiirtoreitille tehdyn luontoselvityksen erillisraportti olisi ollut hyvä liittää aineistoon. Raportin tulokset on esitetty selostuksessa sekä luonto- ja linnustonselvitysraportissa (FCG 2025), mutta yksityiskohdista kuten selvityksen menetelmästä on epäselvyyttä. Hankkeen pääasialliset vaikutusmekanismit on tunnistettu. Vaikutustenarviointi pohjautuu pitkälti voimaloiden ja luontoarvokohteiden välisiin etäisyyksiin. Tämän osalta olisi ollut hyvä esittää myös se, miten etäisyys on mitattu.

Perusteltu päätelmä
26.3.2025
LVV-U/21385/2026
Julkinen

Taulukossa 65 viitataan väärään luonnonsuojelulain pykälään. Yhteysviranomaisen huomauttaa, että valkolehdoikki on rauhoitettu luonnonsuojelulain 69 §:n nojalla, ja sen hävittäminen on luonnonsuojelulain 74§:n mukaisesti kielletty.

Yhteysviranomaisen pitää selostuksessa esitettyä vaikutustenarviointia kasvillisuuden ja luontotyyppien osalta oikeansuuntaisena.

Sähkönsiirto

Uusi voimajohtoreitti ylittää Rikkajoen kohdassa, jossa luontoselvityksen mukaan on pieni koskenniva. Samassa kohdassa on hieno esimerkki hiekkaperäisillä mailla tavattavista jokimeandereista. Meanderoivat virtavedet on arvioitu luontotyyppien uhanalaisuusarvioinnissa (2019) luokkaan DD eli puutteellisesti tunnetut, koska riittäviä aineistoja ei ole saatavilla. Luontotyyppin kehityssuunta on katsottu Suomessa heikkeneväksi. Uuden linjan seurauksena joenvarresta n. 80 m osuus tulisi puuttomaksi alueeksi, mikä tarkoittaisi, että kuudesosa luontokohteesta muuttuisi voimakkaasti nykyisestä. Yhteysviranomaisen toteaa, että vaikutuksia joen arvokkaaseen koski- ja meanderikohtaan voidaan vähentää toteuttamalla voimalinja kohdan etelä- tai pohjoispuolelle.

5.8.2 Eläimistö: lepakot, liito-orava, saukko ja viitasammakko

Viitasammakon osalta esitettyyn arviointiin sisältyy epävarmuutta, sillä maastokartoitus on toteutettu varsin aikaisin keväällä, eikä kartoitettu kohteita ole selkeästi esitetty. Lisäksi arviointiselostuksesta saatavan käsityksen mukaan viitasammakkokartoituksia ei ole kohdennettu lainkaan sähkönsiirtolinjoille, joista aiheutuvia vaikutuksia ei arvioinnissa myöskään ole käsitelty riittävästi, vaan ainoastaan yhteenvetotaulukossa ilman asianmukaisia perusteluita johtopäätöksille.

Myös lepakko-, liito-orava- ja saukkoselvityksiin sisältyy epävarmuutta eikä selvitysten perusteella siten voida varmistua, onko hankkeen vaikutusalueella erityistä potentiaalia tai merkitystä näiden lajien elinympäristönä, tai voiko hankkeella olla vaikutuksia luonnonsuojelulain 78 §:n säännöksiin näiden lajien osalta. Tätä seikkaa on syytä tarkastella jatkovaiheissa, mikä voi edellyttää täydentäviä maastonselvityksiä. Hankkeesta aiheutuvia luonnonsuojelulain 78 §:n vastaisia vaikutuksia ei liito-oravan, lepakon tai saukon osalta voida näin ollen kokonaan poissulkea.

5.8.3 Arkeologinen kulttuuriperintö

Inventoinnin tekemisen jälkeen alueelta on tullut käyttöön Maanmittauslaitoksen 5p laserkeilausaineisto, jossa on havaittu uusia kohteita. Oulun Museo- ja tiedekeskuksen mukaan nämä uudet havaintokohteet tulee käydä arkeologisesti tarkastamassa hankkeen jatkosuunnittelua varten. Yhteysviranomaisen katsoo, että Oulun Museo- ja tiedekeskuksen lausunto tulee huomioida kokonaisuudessaan arkeologisen kulttuuriperinnön osalta.

5.8.4 Ilmasto

Ilmastovaikutukset on arvioitu erittäin suuriksi positiivisiksi hankkeessa. Yhteysviranomaisen toteaa, että hanke vaikuttaa toki positiivisesti alueelliseen ja paikalliseen päästökaiketykseen. Jos hanke korvaisi runsaspäästöisemmällä energiamuodoilla tuotettua sähköä toiminta-aikanaan, vaikutukset olisivat myös hyvin positiiviset. Koska sähköntuotanto itsessään lisääntyy koko ajan sekä myös uusiutuvat ja vähäpäästoiset energiamuodot sähkön tuotannossa lisääntyvät suurena määrin edelleen tulevaisuudessa, eivät vaikutukset liene kokonaisuudessaan niin merkittävät. Myös esimerkiksi kivihiilen käyttökielto tulee voimaan jo vuonna 2029 hankkeen toiminta-aikana, mikä vähentää päästöjä.

6 Hankkeen edellyttämät suunnitelmat ja luvat sekä arvioinnin huomioon ottaminen lupamenettelyssä ja luvassa

6.1 Hankkeen edellyttämät suunnitelmat ja luvat

Ojitusilmoitus

Selostuksessa mainitaan asianmukaisesti, että valtion valvontaviranomaiselle on tehtävä ojitusilmoitus vähäistä suuremmasta ojituksesta. Yhteysviranomaisen täsmentää, että hankkeen rakentamistoimenpiteiden alueella ojitusten määrä tulee erittäin todennäköisesti ylittämään vähäisen rajan, jolloin niistä tulee tehdä Lupa- ja valvontavirastolle ojitusilmoitus. Lupa- ja valvontavirasto antaa ojitusilmoituksesta lausunnon, jossa mm. arvioidaan tarve vesilain mukaiseen lupaan.

Lunastuslupa

Laki eräiden ympäristön käyttöön vaikuttavien hankkeiden lunastusluvasta (768/2004) eli ns. lunastuslupalaki liittyy oleellisesti arviointiselostuksen sähkönsiirron ympäristövaikutuksiin. Lunastuslupalain soveltamisalaan kuuluvien energiansiirtohankkeiden lunastuslupaan voidaan liittää määräyksiä merkittävien ympäristövaikutusten rajoittamisesta (Laki eräiden ympäristön käyttöön vaikuttavien hankkeiden lunastusluvasta, 4 §). Lupa- ja valvontavirasto esittää lunastuslupahakemuksesta annettavasta lausunnossa lupaviranomaiselle näkemyksensä lunastuslupaan liitettävistä lupamääräyksistä. Lupamääräysten laatimisessa hyödynnetään perustellussa päätelmässä esitettyjä muutos-, lievennys- tai jatkoselvitystarpeita. Lupa- ja valvontavirasto myös valvoo lunastusluvassa ympäristön turvaamiseksi annettujen määräysten noudattamista. Lunastuslupalaki on syytä huomioida sähkönsiirron jatkosuunnittelussa.

Lupa poiketa yksityismaan rauhoitusmääräyksistä

Voimajohtoreitin alueelle sijoittuu suojelualue Saarisuo, jonka läpi jo nyt kulkee voimajohto. YVA-selostuksessa mainittu uusien pylväiden pystyttäminen Saarisuon

Perusteltu päätelmä
26.3.2025
LVV-U/21385/2026
Julkinen

suojelualueelle vaatii luvan poiketa yksityismaan suojelualueen rauhoitusmääräyksistä sekä luvan Metsähallituksen Luontopalveluilta toimia heidän hallinnoimallaan valtion suojelukiinteistöllä. Yksityiskohtainen suunnitelma tulee toimittaa Metsähallituksen Luontopalveluille sekä Lupa- ja valvontavirastoon.

Luonnonsuojelulain (9/2023) mukainen poikkeuslupa

Mikäli haitallisia vaikutuksia direktiivilajien lisääntymis- ja levähdyspaikkoihin ei voida poissulkea, on hankkeen etenemiseksi haettava luonnonsuojelulain 83 §:n mukaista poikkeuslupaa, jonka edellytyksistä säädetään samassa pykälässä.

Valkolehdokin hävittäminen on luonnonsuojelulain 74§:n mukaisesti kielletty, josta poikkeamiseen on haettava saman lain 83 §:n mukaista poikkeuslupaa.

6.2 Arvioinnin huomioon ottaminen lupamenettelyssä ja luvassa

Hanketta koskevaan lupahakemukseen on liitettävä arviointiselostus ja tämä yhteysviranomaisen perusteltu päätelmä. Lupaviranomaisen on varmistettava, että perusteltu päätelmä on ajan tasalla lupa-asiaa ratkaistaessa. Hankkeesta vastaava voi tarvittaessa pyytää ennen lupa-asian vireille tuloa yhteysviranomaista esittämään näkemyksensä perustellun päätelmän ajantasaisuudesta. Ajantasaistamisen tarvetta voidaan joutua tarkastelemaan esimerkiksi, jos hanke on muuttunut tai arvioinnista on kulunut pitkä aika.

Lupaviranomainen ei saa myöntää lupaa hankkeen toteuttamiseen eikä tehdä muuta siihen rinnastettavaa päätöstä ennen kuin se on saanut käyttöönsä arviointiselostuksen ja perustellun päätelmän. Lupapäätökseen on sisällytettävä perusteltu päätelmä, ja siinä on asianmukaisesti otettava huomioon arviointiselostusta koskevien kuulemisten tulokset. Päätöksestä on käytävä ilmi, miten arviointiselostus ja perusteltu päätelmä on otettu huomioon. Lupalaeissa on lisäksi tarkemmat säännökset ympäristövaikutusten arviointimenettelyn huomioon ottamisesta.

7 Perustellun päätelmän toimittaminen ja siitä tiedottaminen

Yhteysviranomainen toimittaa perustellun päätelmän sekä kopiot arviointiselostuksesta saamistaan lausunnoista ja mielipiteistä hankkeesta vastaavalle.

Perusteltu päätelmä toimitetaan tiedoksi hanketta käsitteleville viranomaisille, vaikutusalueen kunnille, maakuntien liitoille ja muille asianomaisille viranomaisille.

Perusteltu päätelmä annetaan tiedoksi julkisella kuulutuksella YVA-lain 23 §:n mukaisesti. Lisäksi perusteltu päätelmä sekä saadut lausunnot ovat nähtävillä ymparisto.fi-palvelussa osoitteessa: www.ymparisto.fi/pilpankankaantuulivoimayva.

Perusteltu päätelmä
26.3.2025
LVV-U/21385/2026
Julkinen

8 Suoritemaksu, sen määräytyminen ja maksua koskeva oikaisumahdollisuus

Suoritemaksu on 11 400 euroa.

Yhteysviranomaisen perustellusta päätelmästä perittävä maksu on määritelty hankkeen vaatiman työmäärän mukaisesti (14-23 henkilötyöpäivää). Maksu määräytyy Lupa- ja valvontaviraston maksuista annetun asetuksen perusteella.

Maksuvelvollinen, joka katsoo, että perustellusta päätelmästä perittävän maksun määräämisessä on tapahtunut virhe, voi vaatia siihen oikaisua Lupa- ja valvontavirastosta kuuden kuukauden kuluessa tämän perustellun päätelmän antamispäivästä.

9 Sovelletut säännökset

- Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (252/2017) 19 ja 23 §
- Valtioneuvoston asetus ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (277/2017) 4 §
- Valtion maksuperustelaki (150/1992) 8 §
- Valtioneuvoston asetus (794/2024) Lupa- ja valvontaviraston maksullisista suoritteista vuonna 2025.

Perustellun päätelmän valmisteluun ovat osallistuneet seuraavat Lupa- ja valvontaviraston asiantuntijat: geologi Maria Ekholm-Peltonen, ylitarkastaja Niina Kangas, ylitarkastaja Veli-Matti Kangas, ylitarkastaja Päivi Karhunen, vesitaloussasiantuntija Malla Kukkonen, johtava asiantuntija Antti Lammi, ylitarkastaja Antje Neumann, ympäristöasiantuntija Aino Niemi, ylitarkastaja Antti Pöllänen, ylitarkastaja Eevastiina Talvisto ja ylitarkastaja Heli Törttö.

Tämä asiakirja on hyväksytty viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian on esitellyt ympäristöasiantuntija Heli Kinnunen ja ratkaissut ryhmäpäällikkö Kirsi Lehtinen.

Liitteet

Liite 1: Lupa- ja valvontaviraston lausunto Kärsämäenjärvet (FI1002002 SPA/SAC) -Natura-alueen Natura-arvioinnista (julkinen)

Liite 2: Lupa- ja valvontaviraston salassa pidettävä lausunto koskien salassa pidettäviksi merkittyjä suojeluperustelajeja (vain hankkeesta vastaavalle)

Liite 3: Metsähallituksen lausunto Natura-arvioinnista, Kärsämäenjärvet (FI1002002 SPA/SAC)

Liite 3.1. Metsähallituksen salassa pidettävä liite lausuntoon Natura-arvioinnista, Kärsämäenjärvet (FI1002002 SPA/SAC) (vain hankkeesta vastaavalle)

Liite 4: Maksua koskeva oikaisuvaatimusosoitus (vain hankkeesta vastaavalle)

Perusteltu päätelmä
26.3.2025
LVV-U/21385/2026
Julkinen

Jakelu

Lakisääteinen jakelu

Tiedoksi

Lausunnon antajat (sähköisesti)

Lupa- ja valvontavirasto

Postiosoite: PL 20, 13035 LVV

Puhelinvaihde: 0295 254 000

kirjaamo@lvv.fi | lvv.fi

Tämä asiakirja LVV-U/21385/2026 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument LVV-U/21385/2026 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Kinnunen Heli 26.03.2026 09:21

Ratkaisija Lehtinen Kirsi 26.03.2026 10:58